

Bernardi iustiniiani Leonardi oratoris filij legati Veneti oratio
habita apud Sirtum. iiii. pont. maximū.

Inq̄ antea Sanctissime ac Beatissime Pater diuine
prouidentie lumen humanis laboribus affulsit: hac pro
fecto tempestate: atq; bis diebus: quasi lucidissimū Sp
dus) oculis nostris apparuisti: Ut in illo altissimo pontificatus
folio constitutus: vniuerso xpiano generi laboranti: portum salu
tis aperires. Nam cum peccatis nostris ita poscentibus. Xpiana
respub. partim intestinis seditionibus vereretur: Partim truculē
tissimarū Gentium gladijs ludibrio esset: Ecce visitauit nos ori
ens ex alto: et velut excitatus a somno dñs: fluctuanti nauiculae
sue imposuit gubernatorem: qui bonitate vellet: sapientia scireta
auctate posset: tantis in fluctibus: tantoq; rerum motu: magni
huius gubernaculi pondus sustinere. Veniemus igitur Beatissu
me Pater. Oues pascue tue: ⁊ gregis dñici pars aliqua non sper
nenda. Venimus inquam adoratum sanctissimos pedes tuos: at
q; a deo declaratū Illustrissimi principis nostri: ⁊ vniuersae Ciuita
tis incredibile gaudium ⁊ leticiam: in cuius quidem gratulatio
nis officio: non equidem ignoro: que facultas ingenij requiratur
Gaudium enim nostrum aperire presertim manifestum: parui la
boris: tanti vero gaudij causas: vel oēs explicare: vel aīorum sensi
bus orationez adquare: non parui sane operis. Quod si forte: vt
cupimus non assequemur: erit clementie tue: eo benignius nobi
scum agere: quo amplissima maiestas tua in cā est. Si tantis tuis
meritis: ⁊ expectatōi oīm satisfacere non possumus Reminez em̄
plusq; nos peniteat. Erit preterea vt opinor: huic loco non indeco
rum: si genus orationis sequemur: xpiane pietati propius: q̄ gen
tilitati. Nam si vates illa crimina: apud poetam rem sacram orsa
conclamauit. Procul: o: procul este profani. quasi eorum presen
tia: sacrum illius ceptum contaminaret: Quanto magis nos xpi
anos decet: Genus electum: gentem sanctam: regale Secerdotiū
appellatos: apud sacrorum omnīū principem: coram sacratissimis

Page 288

pontificibus p sacro deniq; huius nostre leticie munere verba fa-
 cturos: Sanctoz nostroz inherere litteris: prophana: autē oīa
 tam dicta | q̄ exempla deuitare: Aggrediar. igitur bona cuz venia
 tua: ⁊ sicut a numine aliquo olim solebant: Ita nunc ego non aliū
 de ordiar: q̄ vt euz inuocem: qui te sibi delegit verissimū certissimū
 mūq; vicariuz. Ipse ppitius adsit fidei mee: Ipse pietati: vt dignū
 aliquid dicere possim: hoc cōi gaudio: dignuz pontifice: dignū te
 Quod maxime vt oppinoz assequemur: si paucis apiemus: q̄ nec
 cessaria fuerit hec celestis assumptio tua. *Prima pars.*
 Deinde q̄ bene in rita: Postremo autē q̄ leta prosperaq; oīa te
 Pontifice: sint speranda. Utinam autē principes nostri gloriosissi-
 me: p nimio damno suo non didicissent: quo duce aut pastore in-
 digeat xpiana religio. Nampe eo qui ⁊ inter ouile dñicum pacem
 vnitatemq; conferuet: ⁊ aduersus Barbaras nationes xpianuz san-
 guinez sicientes | pmissum sibi pplm tueatur. Unde enim tot non
 dico tot ciuitatuz: sed puinciarū: nec puinciaz tm̄: sed regnoz
 etiam Imperiozq; iactura. Imminuti. n. sumus sup oīs gentes
 Queri olim solebant p̄es nostri amissam esse Siriam: p̄benicem
 Egiptū Spoliatos Aſia: Eiectos Africa ⁊ mauritania. In his a-
 niaz deinceps Naumetū ausum transmittere. Et in Betica nobi-
 lissima hispanie puincia: hoc est in medus xpiani populi viceri-
 bus | p̄didissime blasphemie sue tropheuz constituisse. Ut etiam si
 diuina negligimus. Pudere tamen oporteat: fortes ab imbecilli-
 bus: viros a feminis. Homines a beluis esse superatos. Serut. n.
 nostri dñati sunt nobis: Si vero diuino honore tangimur | quo
 tandem animo ferendum | summum Deum a phseudo propheta
 totius orientis ⁊ Africe possessione depulsum. In Europam dein-
 cept. Aſiaz contra veluti in reliq; uas xpiani patrimoniij penetra-
 tum. Europa inq; illa | cui omnibus retro seculis. Aſia preda fue-
 rat: ipsa nunc Aſie preda facta est. Breuem enim nescio quem an-
 gulum circa Elefontum occupauere. prozogauere. deinde sensuz
 astu atq; perfidia plus q̄ armis imperium: donec aperto Marte
 Urbem nobilissimam Ciuitatum reginam sedere Imperij dñam

gentium Principem puinciarum Constantinopolim Subtulere.
 Tantoꝝ autem causa malozū afferri pfecto alia non potest: ni
 si q̄ dissidentes inter se principes nostri: ⁊ quod sedum dictuz est
 de mutua interdum pernacie gaudentes. dum non est qui concili
 et. qui componat. aperuere viaꝝ cōibus hostibꝫ. Et qui laboranti
 bus opem ferre debuerant. quasi illoꝝ calamitas ad eos non p
 tineret. Ipsi postremo vel perfidie vel dissidie debere penas. Atqꝫ
 in hunc modum vt ille inquit. hereditas nostra quottidie vertit
 ad alienos. Nonne sic Traces euersi. Tribali deleti. Macadones
 Acarnanes atqꝫ Etholi. pprijs sedibus pulsi. Nostra erat Nissia
 prodito rege ⁊ trucidato amissa est. Nostra Peloponensius. altero
 rege eiecto. altero decepto ⁊ ipsam eripuit. Trapezuntius xpianꝫ
 Imperator. per fraudem imperio pulsus. Tantis igitur rerum in
 crementis elatus hostis. cum iam nihil optaret. quod non aggre
 deretur: nihil aggredetur. qđ non expugnaret. perfringere ian
 dez instituit bellespon ti fauces ⁊ claustra: vt vacuo deinceps solu
 toꝝ animo agmine per omnia maria impune volitaret. Inqꝫ om
 niuz gentiuz nationunqꝫ perniciem: vbiunqꝫ libido rabiesqꝫ fer
 ret. in terraz possit exponere. de euboea. n. insula tam opulentissi
 ma q̄ nobilissima. grece quondam oculo. quid dicam: Quaz nu
 per terra ducentis milibus. mari aut nauibus pene innumera
 bilibus. tormentis ⁊ machinis. tam magnitudine q̄ numero hoz
 rendis expugnataꝫ celsis ad vnum opidanis omibus sempiterna
 clade nobilitauit. Sed hec fortasse hactenus. dissimulare potui
 mus. aliena videbatur agi res. Perqꝫ lusuꝫ iocunqꝫ audiri: quasi
 sepius decantata: Interiectum erat Ioninum: Illyricumqꝫ mare
 pro munimento: Alpes autem a Nozito pro menibus. Ut reliquū
 illud Chzistiani populi quicquid esset: satis tuto munitoꝫ loco
 constitutum multis videretur. Ecce autem nuper superatis alpi
 bus in cesaris pꝛouincias impetum fecit. Diripuit ferro. igniqꝫ
 vastauit. Reuerentesqꝫ per Lauriscos et Nozices. ante ipsas Ita
 lie fores. ante Italie oculos predam innumerabilem. omnis se
Trus: omnis etatis veluti victi

miram pecudūq; trahens iactabundo incedebat carmine / se bre
ui periculum acturus / an suis armis clausa foret italia: que at hile
quondam talaricho patuisset. Ut bene isaias hec tempora viderit
Regiones nostras coram oculis nostris alieni deuorant? Quid
tum postea. Nonne his proximis diebus / id ipsum de Italia ex
periri voluit. Quod vnum maxime omnium concupiscit / inhiat /
anbelat. Reuersus enim ad Italie saltus: Italiam ipsam ingressus
est. Liburnos et Istros / nil tale metuentes / improuisus adoritur.
Et miseras illas finitimas regiones: que non minus italie nomi
ne q̄ alpium altitudine se tutas esse putarent: cedibus et rapinis
et incendijs depopulatus est. Ut a quingentesimo et amplius āno
Hec maumetana rabies semel ab italis repulsa. iterum Italiaz iu
go premere nunc audeat. Nisi forte credimus qui semel italice san
guinis dulcedinem degustarit non reuersurum: Aut non longe
potentius atq; paratius explozatis iam itineribus ad exemplum
dam sitim non rediturum. aut vllam omnino fore credimus Ita
lie partez que nisi communibus viribus hec belua reprimatur nō
sit illius se uicem crudelitatemq; sensura. Vide pre terea vt quic
quid illi libet etiaz liceat. Nam vno eodemq; tempore. hinc germa
nie et Italie fines populatur. Hinc in Asiam maximis copijs tra
iectis. Adiecta insuper ingenti classe Scandolorum. Cecilie oppi
duz maritimū / per oportunū ad eas res quas meditatatur / quadrin
gentis christianis qui tunc sibi presidio erant crudelissime truci
datis / expugnauit: In omnium quidem insularum littorunq; cer
uicem. Quid mirum igitur si cum illa tanta gesserit geritq;. Cuz
duo imperia quatuor regna: prouintias. xx. ducentas vbes / chri
stianis principibus eripuerit. Mari deniq; maximas classes expli
care nunc ceperit: quid mirum inq; si totius orbis imperium sibi
deberi dicit. Et qui orientalia subegerit. occidentale nunc sibi in
uadendum. rapiendumq; proponit. Est etiam mihi crede maius
aliquid aliud / ad quod aspirat / quod quidem dicere fas non est:
sed vsquequo domine improperabit inimicus: Irritabit aduersa
rius nomen tuum in finem. Excurri pluribus humanissime pa

ter q̄ consilij fuerat miserandas calamitates christiani generis
 Sed longe profecto paucioribus quam oportuerat. Si id agendū
 desumpsissem. Finiam hanc partem. Si illud addidero ⁊ liberius
 fortasse loquar ⁊ temere non loquar. Aut actum de repub. christia-
 na est. Aut q̄ certissime credimus: Tu ille vnus celo demissus.
 Tibi vni illa palma debetur vt arceas has belluas ab ouili do-
 minico: restituaſq; Christiano nomini pristinum decus ⁊ imper-
 rium. Cur autē restitui posse diffidimus Si ille nobis spem dat
 qui sicuti peccanti populo minat. Ita reuerenti victoriam pollice-
 tur. Cuius enim verba sunt illa Si dereliquerint filij tui legem
 meā: Si in mandatis meis non ambulauerint: visitabo in virga
 ferrea iniquitates eorū: ⁊ in verberibus peccata eorū. Ecce minas
 experti sumus nimis quidem acerbis. Cur promissis quoq; non
 credimus: Si populus meus audierit me. Israhel si in vijs meis
 ambulauerit: ad nihilum inimicos eorū humiliabo: Et super tri-
 bulantes eos mittam manus meas. Manus inq̄ illam que semp
 fuit non minus fidelis erga filios quam in hostes terribilis. Du-
 ce te igitur nobis opus erit optime pater. Ut reuerteremur ponti-
 fice vero te ⁊ vt inuitanti deo consiliaremur. Neq; enī vt spero ba-
 bebimus pontificem: qui non compati possit infirmitatibus no-
 stris. Secunda p̄. Que cum ita sint: incredibile
 est Reuerendissimi patres: quantū nobis debeat christiana reli-
 gio: pro pontifice quem dedisti: sancto Innocente. sapiente ⁊ qd̄
 maxime optandum erat pio. vereor autem interdum Humanissi-
 me pater: ne fide laudibus tuis aliquid dicam: pudicas aures tu-
 as ledam potius quam oblectem. Vel quia fesse iam sint cotidia-
 na auditione: quasi dici iam nihil possit quod non sit dictū Vel
 quia modestia tua virtutis actione contenta Mauult bene agere
 quam audire. Utriq; autem sic occurram. primo quideꝫ Ut vincā
 si possem Satiētatē audiendi tuam vel rerum nouitate: vel bre-
 uitate dicendi. Alterius autem benignissime pater nisi verear li-
 beri⁹ loqui: tu in culpa es. Qui bene facit bene audiat necesse est
 Nam comes virtutis semper fuit gloria. Et quo magis spernitur

eo magis sequitur. Facile patietur equissima modestia tua in eo
superari. In quo vno vinci longe preclarius est quam vicisse. Or
diar ne igitur a te An a maioribus. Nulla enim humane vite con
ditio non habet laudes suas. Sed nunq̄ ego nobilissimuz illud
solare sidus. Ideo ignobilius existimaui: quia a se ipso splendesce
ret ⁊ non ab alio sidere superiori. Neq̄ fontis copiam ⁊ vbertatez
Ideo ignobiliozem. Quia a seipso proflueret: Et non aliunde sca
turiret. Verum sicuti sapientibus tuis placet: Omne principium
suo effectu nobilius: Et omnem causaz suo causato: Deniq̄ inde
pendens. Oē perfectius eo qđ ab ipso dependet. ita tue nobilitatis
initia: a te ipso flutere glorioz. Ut fontis ⁊ Solis in specie spar
gere potuisse lumen in alios non aliunde mendicare opus habu
isse videreris. Itaq̄ cum in omni pontifice duo maxime requirā
tur. Ut scilicet Verbo doceat. Exemplo etiam inflammet: Utrum
q̄ cumulatissimo Virtutis numero es complexus. Ut ⁊ sapiētia
mores instrueres: Et moribus sapientiaz condecorares. Quid em̄
de admirabili sapientia tua dici potest p dignitate. qui ateneris
annis vsq̄ ad hanc etatem nulli om̄ino rei nisi litteris insudaris
Liberales omnes penitus hausisti. Jus omne Pontificum tene
re voluisti. Nullum omisisti litterarum genus. Cui non animum
intenderis: Sic Augustinus: Sic Hieronymus basilius: Gregori
us. Alij q̄ complures. Qui profecto non dubitarunt: in omni liti
terarum genere ⁊ ratione versari. Sic ille sapiens Antiquior: qui
de se ipso loquens ita gloriatur. Ipse mihi dedit horum que sunt
scientiam veram: Ut sciam dispositionem orbis terrarum. Virtu
tes elementorum. Initium ⁊ p̄sumationem seculoz. Vicissitudi
nes rerum. Mutationes moruz. Anni cursus. Dispositionem stel
larum. Naturas aiantiu ⁊ herbarum. Quis igitur docet oīa hec
nisi ille quibus iuuenis insudasti discipline liberales. Quantum
aut conferant ad gubernationez rerum humanaruz. Inde perspi
ci licet. Qđ vbiq̄ sapientia cum potentia p̄spirauit. Ibi mira
bile nescio quid effici vidimus. Neq̄ em̄ facile quis q̄ v̄t illis tpi

bus. aut Moyse eruditior. Aut Salomone sapientior. Quorum hic
 pace. Ille bello summa sunt gloriā consequuti. Pontifices aut
 nostros enumerare si libeat. Sane illi preter ceteros Clarissimi q
 in primis doctissimi litteratissimiq; fuere: Nam vt omittam supio
 res illos Auminum instar. Quis Alexandro. iij. qui Fredericū pri
 mū. Quis Innocentio. iij. qui fm insolentius ecclesie dignitati
 insultantes p̄secuere. Impiorum suorum finibus: p̄tentos esse fe
 cere. aut eruditior. aut eloquentior. Urbanus quidez. ij. tm̄ doctri
 na: et eloquentia potuit. Ut p̄cilio apud Claramontez in aluernis
 habito admirandis eloquentie viribus. Oēs gallias ad arma p̄ci
 uerit. Trecentoz miliu exercitū coegerit. Sanctas ciuitates: pa
 triam dñi. Xpiani populi hereditatez incredibili gloria recupera
 uerit. Qd vtinaz felicissime pater. tibi etiaz eueniat. nūc idez mol
 lienti. Beatas igitur ciuitates illas et regna quibus p̄tingit a sapi
 entibus gubernari: Dim em̄ artifex est sapiētia: Sed vt ad te rede
 am/ quicquid discebas. legebas: audiebas: oīa dirigebas ad sapi
 entiaz: Sapientiam inq̄ illam que de deo est. Que sicuti inter ce
 teras artes et disciplinas. Altior. sublimiozq; et veluti Regina ince
 dit. Ita ad huius Altitudinem sine illis quasi quibusdam gra
 dibus ascendī non potest. Inuisibilia enim Dei per ea que facta
 sunt intellecta conspiciuntur. Talia igitur iacienda nobis Iuue
 nili Etate fundamenta Quale edificium in Senectute excitare
 volumus. Et talia priuaris discenda nobis. Qualia dicenda Si
 Magistratus Efficiemur. Que enīz seminauerit homo hec et me
 tet. Periculum enim certe nunc est/ Ne tu a puero sic Imbutus:
 Quid mores erigant nescias: Quid nostra religio: Quid Chri
 stiane leges: Quid fides: Quid pietas: Quid prelatorum offici
 um: Quid populozum necessitas desideraret non intelligas. Hec
 etiam intelligas. quo pacto labanti rei christiane succurratur. fa
 cile enim est diuinis instructum. terrena moderari: Sed da veni
 am optime pater. Uno tantum deceptus es. qui superasti posse in
 iocundissimis sapientie studijs veluti ī tranquillo portu conque
 scere Maius erat: quod futurus eras Maius ad quod parabaris

Molestius fortasse tibi: sed vtilius humano generi licet molestū
tibi esse non possit: quod illi intelligere necessarium: pro cuius
salute tuenda: vi tam etiam ipsam expendere non dubitares. *Dei*
dic enim te deus in lucem gentiū: vt sis salus eius vsq; ad extre
muz terre. *Secunda particula* Aunc de moribus
r vita pauca subitiaz: fides enim habetur non verbis: sed operi
bus. Neq; enim possumus illi credere qui sibi ipsi mendat reperit
tur. Statim igitur a puero diuinis misterijs a parente dicatus es
apud nobilissimum minorum ordinem initiaris. Sic samuel. Sic
Jeremias a pueris consecrati. Potuit ne huius amplissimi sacer
dotij magnitudo a pulchriori fundamento consergere q̄ vt eccle
sie tirunculus esset a puero qui futurus erat totius ecclesie mari
mus imperator. Aut veluti Seraphicus ille dux tuus | dominici
gregis vitia dispulit. Ita tu Barbarica tela in eum contoza dis
sipares. Adolescentior deinde factus patrie in cunabula relin
quis Venis patauium: fama ciuitatis illectus ad sapientiam ca
pescendam. Ubi pro nobilitate ingenij q̄ gratissime exciperis. et
nisi Sauonam patriam tuam carissimam nobilissimamq; inuide
re verear: sane non minori studio r amore padue cultus obserua
tusq; es: q̄ si in ipsius brachijs r sinu nascereris. Quam bene igi
tur vtriusq; ciuitatis erga te pietati retulisti | vt r Sauonam tuis
natalibus | r nostrum Patauium tuis studijs nobilitares | in quo
moratus per viginti fere annos nobilis alumnus legendo | oran
do | scribendo vniuersum orbem splendidissimis sapientie radijs
illustrasti. In cursu autem studiorum tuorum illa duo admiratio
ne dignissima. Primum q; neq; ipsa religio cursum adiscendi re
tardare potuit neq; ardor adiscendi vite tenorem inbiberet. Alte
rum autem | quod cum vite sanctimonia | morum grauitate | inge
nio r sapientia alijs excelleres | omnibus tamen humilio: apparens
Non dicas hic vt te mature patres illi ad omnes suas dignitates
euererint | vt etatem honoribus viceris | honores virtute superis.
Ut demum omnia sua monasteria per vniuersum orbem disper
sa tue fidei sanctitatisq; crediderunt. Neq; in eo etiaz morabor | q;

in hunc senatum reuerendissimum gloriosissimumq; sola sapien-
 tia atq; virtute nixus concendisti maiora me rapiunt Et quan-
 tū illa maxima sunt et omnibus laudibus celebranda Multa ta-
 men preclara ingenia in tuis laudibus sigillatim recensendis cer-
 tant quotidie atq; certabunt Discere ego mente non possum
 ab hoc tuo pontificatu: quasi nobilissima palestra vbi vide quid
 ego considerem Cogor interdum existimare factum esse diui-
 no concilio Ut qui ad supremum in ecclesia dei locum regendum
 parabare mores emendares principibus preesses christi gloriam
 defenderes Illis potissimum virtutibus et imbuerere natura et
 studio effingerere que essent maxime necessarie ad tantum mu-
 nus administrandum Quid enim magis elucet in principe: q̄ li-
 beralitas et munificentia Pecuniam tu semper vt ille inquit sicu-
 titi lutum extimasti Omne aurum in comparatione virtutis p̄ are-
 na habuisti erigua Pastorem enim te deus fingeat non merce-
 narium Ille tibi semper vise vere diuitie diuitias non appetere
 Quod si illo seculo felitiorim quasi p̄ miraculo querebatur: Bea-
 tus vir ille qui post aurum non abiit nec sperauit in pecunie the-
 sauris Nobis certe gloriari liceat iam diu quesitum eandem inue-
 nisse qui mirabilem operatione rerum quas expectamus et nos
 beatos efficias et ipse sis non minus re q̄ nominis appellatione
 beatissimus Quaz bene preterea iungitur huic munificentie tue
 incredibilis caritas et mansuetudo vnum de plurimis attingam
 Meministi ne optime p̄ vt generalis ordinis minister fratrem
 papie in scelere deprehendens Deprehensum pro aliorum exemplo
 punieris vt temperare lachrimis non potueris quin diceres acer-
 bius tibi q̄ fratri illud fuisse supplicium O vocem dignaz memo-
 ria sempiterna Quantuz em̄ illud amabile quod etiam puniens
 in genite tibi mansuetudinis non potueris obliuisci quid em̄ pa-
 rendo faceres si tam clementer puniendo misereris Illa n̄ precla-
 rissima obeunde iusticie pars vbi non taz scelus odisse q̄ etiam
 hoiez dulcxisse videri possumus Pulchre igit in te illud euangeli-
 cum impletuz est Beati mites qm̄ cristi possidebunt terras Ceter

rum quis hoc credat. Excellentiaz aī 7 humilitatez magnitudinē
7 mansuetudinez/ptemptum/oīm 7 affectuz in vno eodēq; aīo fo
tiari potuisse Sapia virtusq; tua federare potuit oīa hec. ¶ Ter
cia pars. s; immiscere laudibus tuis etiaz spes n̄as iam tps est/ 7
maiora nūc aggredi. In deuz 7. n. immortalez eximia tua pietas.
mansuetudini adiuncta. mi. ifice nobis rep̄ntat illius magni du
cis imaginē. quez sicuti inuictissimū super oēs mortales scriptura
predicat. ita nimirū diui honoris amore flagrantez q; cum orabat.
dñe aut dimitte illis hanc norā. aut dele me de libro. quē scripsisti
Plus tñ de diuino honore. q̄ de ppli sui salute cogitabat. Ne forte
arguerent egiprij dñm caliditatis 7 astus. q̄ si illi pplō dñs fugaz
ex egipto suafisset. vt a seruitute liberaret. sed vt pderet eos facili
us in solitudine. Tu vero dux nr̄. 7 p̄ quez expectauim⁹. in quē re
spicimus obsecro te. qd aliud noctes 7 dies ingemisci. qd ante de
um positus aliud in orōe deploras/ nisi pessundari diuinū hono
rez. 7 vt inquit. ppheta iugiter tota die nomen dñi blasphemaris
blasphemant hostes q; peculiar⁹ vinee tue delicias in execrabili fia
roze. pculcant blasphemāt filij. qui q̄si derelicti. de pentis sui boni
tate desperant. Nisiq; tu es iaz oīm reliqua spes/ tu expectatio in
te oīm ora oculiq; pieti. Eludunt sapiaz. vident sanctitatē. libera
litatez. clementiā magnitudinez aī. pietatem in deuz. caritatez in
oēs. que q; de oīa cum audiunt nō possunt de te sibi. nisi oīa ma
gna salutaria polliceri. qd illud sanctissimū decretuz qd generalis
designatus edisti. nō ne fuit q̄ si specimen aliqd̄ pijsimi aī tui. ar
gumentū locuplex quantū etiaz si posses xp̄ianaz rem iuuare. s. nā
cuz dolore nimio afficereris. hinc assiduis cladibus xp̄i populum
erinaniri. dirripi ciuitates. templa dirrui. virgines 7 pueros ex pa
rentū amplexibus ad libidinez euelli. Senes innocuos nec precio
nec libidini satis aptos mactari. q̄ si pecudes. quid ageres cuz hec
videres. videres aut̄ ex alia parte seuisime huius bellue. truncem
formidandāq; potentia. quottidie latius ex crescere. Remedia au
tez alia tūc tibi non erant non arma. nō milites. non copie. Qd̄ re
liquū fuit. pfugis ad diuinā opem. vnicū tunc tibi 7 singulare p̄si

dium. Statim em̄ edicis per oēs tuas ecclesias: vt qucties diuine
 boze dicunt. totiens pro xp̄i bellatoribus supplicatio fiat quid po-
 tuit amplius inermis aduersus armatos q̄ qui ferro nō posset la-
 crimis ⁊ orōe dicaret velut ille nobilissimus pontifex qui dicebat
 aduersus arma militesq; gothos lacrimae mee. mea sunt arma. ita
 q; hoc instituto facile declarasti affectū animi bene cupientis ad
 esse tibi. vires desiderari ceterū neq; vires etiam de futuris si mō
 erozaretur ille. qui qñ vellet non minus vires addere poterat q̄
 aī ante potuerat cū voluisset Penetrat autem nubes ipm̄q; ce-
 lū assidua iusti supplicatio. Ecce em̄ erozat? iaz deus est. ecce nūc
 vires addere auctoritas autez oīm maxima tibi celitus colata Mu-
 tauit ne quid interdū solz imutabile desiderii tuuz fortune muta-
 tio. quin noua te nup obstrinxisti fide. Dedisti. n. aīa pietatis tue
 voti tui signū gentibus oibus extulisti Vir fuisti pontifex saluta-
 tus. eū tu thesauros ecc̄ie. vel pretiū eoz. in fidei defensionē pmi-
 fisti. vt ante pene eos ascri. seris. quā possederis Licet tūc tui ve-
 re esse ceperunt. cū tu primū illos esse noluisti tuos Pius. ij. glo-
 riosissime memorie. quem magna parantez pulchra mollientē In-
 uidia mors oppressit. cū designatus esset pontifex Oblati sunt ad
 spectaculū thesauria pontifice de mortuo relictū. quasi magnū q̄-
 piaz. ⁊ visu pulcherrimū vbi oculos depasceret. at diuinū ille vir
 videre noluit. auferte hinc inquit. citius. n. expendem? q̄ alij cō-
 gesserint O magnū principē. ⁊ vita longiore dignissimū. pace tñ
 illius direrim. nō tu mihi videris inferior aī magnitudine. q̄ il-
 lum auri gemmaz q; fulgozē ferre potuisti oculis ⁊ p̄cernere aīo
 recensere pariter ⁊ negligere. s; si mihi liceat inter tanti noīs prin-
 cipes dirimere hanc litē. Ille fortasse cautior qui noluit videre. tu
 certe aīo cellior. qui tam potuisti sp̄nere q̄ cernere si tñ illud sper-
 nere est. tā nobile precū rei oīm sanctissime ⁊ in primis ncc̄arie a
 cōmodare. pul. bñ erat illum splendorez sed te magna mediancē
 longe speciosius. pulchrū audire laudantes. ⁊ precū singlis statu-
 entes sed longe pulchrū quod aīo versabas. q̄tum. s. in armatos
 quantū immunitioēs. q̄tuz terra. q̄tuz mari parandū erat. s; qd

ego diutius de thesauris istis loquor cum in ore semper habeas
ne dum tua omnia. verum etiam te ipsum. p. repub. xpiana deuor
uisse. Videte qd possit exemplum. Cupiebant quidem antea fres
tui opes suas offerre. oia polliceri aduictum vsq; ipsamq; vitaz si
necessitas exigeret. o te beatus cui certatim fortuna virtusq; tua p.
tua glia tua ptendunt. Habes. n. quibus plura designare no pos
sis Germania nunc ardet belli gerendi studio. Quid apud Rati
spanensem puentum nuper decretus sit intelligis. oes ad arma co
spirant. Non potest cesar tm dedecus ferre. sumere arma volunt.
vltisci nolunt. vel coez vel priuatam iniuriam. quid si auctatez ad
iunxeris tuam. vtrunq; gladius ambo strincheritis. r. veluti coniu
ctis signis hostez hunc persequamini. Dec ab occasu. Uerte nunc
oculos ad orientez Uides ne vt transthauri iuga ab Galspijs vsq;
litoribus moueantur vltime nationes in auxiliuz pijsime cause
tue Tanta est huius teterrimi hostis perfidia. tanta crudelitas
vt euz iam gentes omnes pro coi hoste habeant. qui sit totius hu
mani generis crudelissimus inimicus. de italia aut tua nihil di
cam amplius. iuncta tibi federe est. cum signuz dederis. pposituz
q; tuuz certum oibus feceris Non dubito quin habeant omnes r.
diui honoris r. pprii periculi r. officij sui rationez. q; ista moueat
ne illud quidez tot clarissimos principes mouebit. veterem illam
italie bellorum armoruq; gloriaz Barbaris illis nationibus tot se
culis imperitare solitaz ad Asiaticu nescio quez frigem aut Capa
docem ois diuini r. humani iuris experte Sn fide. sine virtute. si
ne huianitate. tanto cum decore esse translataz Ecce iam Ferdina
dus ipse rex christianissimus atq; fortissimus. ferre non potuit.
In armis est spq; cupierant. sed tunc incensi sunt quasi legati tui
duces tui. ad sui Imperatoris ardorez. r. ipsi opes Bellum hoc glo
riofissimum sponte suscepit. fidei zelo non iniuria commotus.
idem ceteri facient. pari ardore concurrent. Hactenus potuit vel
cupiditas vel suspicio dominari. Nunc tua lux fugabit. illas te
nebras. Omnium principum mentes clarissimo concordie lumi
ne perfudisti. De nobis autem maxime pater:

Pulchrius est tacere q̄ loqui | ne laudes nostras satis alieno tem
 pore agere velle videar Loquentur fortassis omnia secula validis
 timos exercitus | potentissimos classes quibus cum antea multis
 in bellis cum hoc hoste. Tum vero hoc nouissimo maximoq; per
 octo ⁊ amplius annos opibus corporibusq; nostris rez Christianā
 ab hac truculentissima rabie quo ad potuimus tutati sumus | re
 spice nunc quid velim Nam si vniuersam hanc belli mollem Ita
 per nos ipsi hactenus auxiliante nullo ferre potuimus vt vsq; ad
 Euboram amissam | plures intulerimus hosti clades | q̄ acceperi
 mus. Tu vero si hoc bellum excello vt facis animo susceperis | ali
 os principes moueris | vndiq; auxilia contraxeris Terra mariq;
 arma intuleris | a fronte | a tergo | a latere hostem preculeris. Du
 bitas ne | quin liberatis tandem ab hoc teterrimo iugo chriastiano
 rum prouincijs non tam deinceps de Europe | q̄ de Asia atq; af
 frice possessione certetur: quaz gloriā tuam | vt his oculis aliqñ
 auriāz libenter cum hac aīmula vel per ipsum sanguinem profun
 denda depascas. Dixi de gratulatiōe. B. pater que dicenda erāt
 pauca quidem pro Aunc de obidientia ⁊ de con
 clusione magnitudine rerum dicendaruz Pro t̄pis vero tui ratio
 ne nimis fortasse multa Reliquuz est vt exsoluamus quid nobis
 proprie hac legatione ab illustrissimo principe nro atq; senatu est
 demandatuz. Nam cum memoria repetunt hanc sedem illam fuis
 se | que a primis nostre religionis exordijs super solidissima petra
 fundata fuerit Non humano concilio aut sapia aliqñ delecta | S;
 ipsius dñi nostri iesu cristi diuino ore declarata apostolorum suo
 rum Petri ⁊ Pauli sanguine p̄secrata in quaz irruere venti turbi
 nesq; possunt: Eidem vero loco mouere non possent: Cunq; prete
 rea legerint quid Anacletus: Gelasius Leo Gregorius Steffan⁹
 Ficolanus. Quid multa deniq; vniuersalia concilia de huius sa
 crosancte sedis | auctoritate. excellentia. potestate. ⁊ senserint ⁊ de
 creuerint. Aunc te preterea videant huic gloriofissime sedi Anti
 stitez delectum | illis superioribus sanctissimis pontificibus legit
 time successisse: Ad te delatas esse regni celestis clauēs illas om̄i

potentes. Tue deniq; fidei Tue diligentie: dilectissimaz xpi s; on
sam totius orbis ecclesiam esse commissam. Cum hec inq; oia
viderent. misere nos legatos ex veteri patrio que instituto vt tue
beatitudini humilem deuotanzq; obedientiaz suo nomine defera
mus. Te primuz pastorem. summũ sacerdotem. Pont. maximum
petri successorez xpi vicarium omni cultu venerationis ⁊ reueren
tie prosequamur. Nihil erit preterea illis antiquius. nihil iocund
us. q̄ desiderijs tuis obsequi. dignitatem amplitudinenzq; tueri
tuam. Nam si oĩpotenti deo ⁊ non viribus nostris. aut virtuti ac
ceptum ferimus quicquid publice. quicquid priuatum / vel terra
vel mari possidere contingit. Dñs. n. vniuersorum ipse est. Item
q; alibi. Regnum in manu eius ⁊ potestas ⁊ imperium. Quo tan
dem pacto satis in eius grati esse poterimus. si illi oĩa aperta non
erunt quem suum in terris ductorem. suum vicarium. celesti pari
ter ⁊ terrena dignitate constituit. Hoc sensere maiores nostri. Hoc
ipsi a parentibus acceperunt: qui multa bella susceperunt pro eccle
sie dignitate tuenda: maxima pericula adierunt: opes assumpse
runt. sanguinem profuderunt. Hoc nos ab illis cum lacte surim⁹
⁊ ingenite nostre pietatis: non nullum etiam augmentum vt op
pinoz edidimus. Tibi igitur ante pedes deponunt quicquid op
bus valent: quicquid imperio terra mariq; polent: ciuitates: oppi
da: insule: classes: exercitus: opes. tua sunt omnia. Utere ipsis. fac
cum vis periculum. Reperies profecto nec ingratos in deum: nec
degeneres in patriaz: nec in promisso fallaces: Sed forti animo:
constantiq; fide: semper erunt. re. atq; opere q̄ verbo: et oratio
ne veriores.

Acta Rome. iij. Nonas decembriſ. Mcccclxxi. Seden
te Sixto. iij. Pont. maximo in consistorio publico.

1287